

Ove godine na Olimpijskim igrama u Londonu, Hrvatska će nakon dugo vremena ponovno imati svojeg predstavnika u mačevalačkom športu. Bojan Jovanović, zagrebački floretaš, izborio je pravo sudjelovanja na OI svojim izvrsnim nastupom na kvalifikacijskom turniru u Bratislavi, čime će postati jedan od malobrojnih Hrvata koji su mačevali na ovom najprestižnijem natjecanju, ali i prvi koji će se tamo boriti pod hrvatskom zastavom.

Bojan Jovanović

Milan Neralić

losti. Već sama činjenica da je u mačevanju osvojeno i prvo hrvatsko olimpijsko odličje, osigurava ovom športu poseban status među ostalim športovima.

Prvo olimpijsko odličje

To prvo hrvatsko olimpijsko odličje osvojio je Milan Neralić (1875.-1918.), Ličanin iz Slunja. Neralić je bio svestrani športaš: odličan plivač, izvrstan vježbač na ručama, preči i karikama, dizao je utege, a planinarenje mu je bilo velika strast. Bio je spretan i fizički snažan. Svi su se divili njegovim skokovima u Koranu kad je izvodio dvostruki salto, a mogao je na leđima ponijeti i biljarski stol.

S mačevanjem se Neralić prvi puta susreo u vojsci. Godine 1895. primljen je na Tečaj za vojne učitelje mačevanja i tjelovježbe u Bečkom Novom Mjestu. Na taj tečaj primani su samo najperspektivniji mačevaoci i vježbači iz svih pukovnija Austro-Ugarske, a nakon prva tri mjeseca obavljala se rigorozna selekcija. Usprkos svojim fizičkim predispozicijama, Neralić je na tečaj primljen s vrlo lošom ocjenom („zbijen, zdepast, trom i neelastičnog hoda“), a nakon prvog kontrolnog ispita dobio je negativnu ocjenu. Ipak, s vremenom se pokazao kao izvanredno discipliniran, uporan i marljiv učenic, pa je nakon završenog *Normalnog* i *Specijalnog*

Na Neralićevom tragu

Tekst: ANA POPOVČIĆ

Fotografije: HRVATSKI ŠPORTSKI MUZEJ

Prvi put u povijesti, na Olimpijskim igrama nastupit će jedan mačevalac pod hrvatskom zastavom. Plasman u London Bojana Jovanovića povod je za pogled unatrag, u povijest našeg mačevanja

Od prvih modernih Olimpijskih igara do danas, tek su šestorica hrvatskih mačevalaca nastupila na toj najvećoj športskoj priredbi na svijetu. Ta činjenica jednim dijelom pokazuje snagu, odnosno slabost mačevanja u Hrvatskoj, no s druge strane, treba imati na umu da je mačevanje tradicionalno europski šport, dok su olimpijske igre okupljalište športaša iz cijeloga svijeta. Samim time, teže se kvalificirati na OI u mačevalačkom športu iz Europe nego s nekog drugog kontinenta (to se u posljednje vrijeme mijenja, budući da se mačevanje razvija na najvišoj razini u sve više država.)

Bez obzira na činjenicu da je mačevanje danas u Hrvatskoj relativno mali i nedovoljno razvijen šport, ono ima na našim prostorima bogatu tradiciju i dugu povijest, i njegov položaj danas među ostalim športovima nikako nije u proporciji značaju koje je ono imalo u proš-

kursa ostao od 1898. raditi na tečaju kao pomoćni trener, a od 1901. do 1908. godine i kao glavni trener mačevanja.

Milan Neralić slovio je za jednog od najboljih mačevaoca Austro-Ugarske. Godine 1900. na mačevalačkom turniru II. Olimpijskih igara u Parizu nastupio je u sablji u konkurenciji profesionalnih učitelja mačevanja. Nastupilo je osam natjecatelja, pa je Neralić imao sedam borbi, od kojih je četiri dobio i zauzeo treće mjesto. Ovdje je zanimljivo napomenuti da na tim OI zapravo nisu dodjeljivana odličja u obliku medalja. Običaj dodjeljivanja zlatne, srebrne i brončane medalje za prva tri mjesta započinje tek na III. OI 1904. godine. Na prvim Igrama 1896. u Ateni pobjednici su dobili srebrnu medalju, maslinov vijenac i diplomu. Drugoplasirani su uz diplomu dobili i bakrenu medalju te lorovov vijenac, dok trećeplasirani nisu dobili odličja. Na II. Igrama, na kojima je

nastupio i Neralić, medalje uopće nisu dodjeljivane, već su pobjednici dobili trofeje ili pehare umjesto medalja. Ipak, nije netočno kada danas kažemo da je Neralić naš prvi osvajač olimpijske medalje, budući da je Međunarodni olimpijski odbor retrogradno dodijelio zlatne, srebrne i brončane medalje najbolje plasiranima sa prvih i drugih Igara i tako uskladio kriterije s novijom praksom.

Bijela petorka

XI. Olimpijske igre u Berlinu 1936. bile su najbolje organizirane i najposjećenije do tada. Iako razlog za to leži u želji nacističke propagande da svoju superiornost demonstrira cijelom svijetu, neosporna činjenica je da su te berlinske Igre postavile visoke standarde i uvele neke novitete koji su postali nezaobilazan dio svih budućih Igara. U Kraljevini Jugoslaviji politička situacija je bila takva da se dolaskom na vlast Jugoslavenske radikalne zajednice država sve više priklanjala Silama osovine. Tadašnji je jugoslavenski režim vidio u Olimpijskim igrama idealnu priliku za svoju afirmaciju i zato je država odobrila do tada najveća sredstva za pripreme i slanje športaša u Berlin. Za usporedbu, na prethodne Igre u Lake Placidu 1932. nije poslan niti jedan športaš iz Kraljevine Jugoslavije, dok je na Igrama 1936. u Berlinu sudjelovalo ukupno 95 športaša,

Vlado Mažuranić, Krešo Tretinjak, Branko Tretinjak, Francesco Tirelli, Mladen Pintarić, Milivoj Radović.

više nego na svim dotadašnjim Igrama. Nastupilo se u rekordnom broju športova (12), prvi put nastupile su i žene, i prvi su put svi olimpijci bili jednobrazno odjeveni.

U mačevanju je od zagrebačkih, odnosno hrvatskih sudionika nastupila takozvana „Bijela petorka“. Riječ je o petorici mačevalaca: bili su to Vladimir Mažuranić (1915.-1985.), Pavao Pintarić (1913.-1990.), Milivoj Radović (1915.-1987.), te braća Branimir (1907.-1989.) i Krešimir (1905.-1987.) Tretinjak koji su punih 25 godina (1931.-1956.) „vladali“ mačevalačkim športom na području Jugoslavije. Sva petorica bili su učenici talijanskog trenera Francesca Tirellija (1898.-1954.) koji je deset godina, od 1932. do 1942. djelovao u Zagrebu. Tirelli je najzaslužnija osoba za veliki napredak i uspjeh zagrebačkih mačevalaca koji od njegova dolaska

osvajaju gotovo sva prva mjesta na svim gradskim, banovinskim i državnim prvenstvima, a time postaju i najbrojniji članovi državnih reprezentacija.

Pojedinačno, zagrebački mačevaoci nastupili su u disciplinama mač i sablja i svi su ispali u prednatjecanju. U maču su nastupili Mažuranić (jedna pobjeda) i K. Tretinjak (bez pobjede), a u sablji B. Tretinjak (bez pobjede), Pintarić (jedna pobjeda) i Radović (bez pobjede). Momčadski su B. Tretinjak i Mažuranić nastupili i u floretu, ali ne u istoj momčadi. Tretinjak je bio dio momčadi koja je pobijedila Brazil i izgubila od Mađarske, dok je Mažuranić mačevao u sastavu koji je očekivano izgubio od uvijek jake Francuske.

Trojica Hrvata nastupili su i u sablji: B. Tretinjak i Radović u sastavu koji je izgubio od Turske, te njih dvojica zajedno sa Pintarićem u sastavu koji je izgubio od Švicarske. Ostvareni loš rezultat bio je realna slika tadašnjeg mačevanja u međunarodnoj konkurenciji. Izbornik jugoslavenske mačevalačke reprezentacije bio je Rudolf Cvetko (1880.-1977.), veliki slovenski mačevalac i prvi Slovenac osvajač olimpijskog odličja. Na OI 1912. u Stockholmu, Cvetko je bio član austrijske sabljaške momčadi koja je osvojila srebro. Na istim Igrama nastupio je i pojedinačno u disciplini floret, no tu je ispao u prvom kolu.

Kao izbornik Cvetko nije pružio mogućnost niti jednom zagrebačkom mačevaocu da nastupi pojedinačno u floretu koji je bio njihovo prvo i glavno oružje, oružje u kojem su ostvarili najveće uspjehe i koje je tradicionalno (sve do danas) dominantno u zagrebačkoj školi mačevanja. Umjesto naših mačevalaca, nastupila su trojica Slovenaca od kojih su dvojica ispala u prednatjecanju bez ijedne pobjede. Iz današnje perspektive teško je špekulirati kakav bi uspjeh polučili naši športaši da su imali priliku nastupiti u floretu. Objektivno, teško da bi i oni ostvarili neki zapaženi rezultat, ali svejedno je šteta što barem Branimir Tretinjak (u tom trenutku ponajbolji od „Bijele petorka“) nije imao priliku okušati se u „svojem“ oružju na najvažnijem natjecanju.

Ovogodišnje Igre u Londonu bitne su za hrvatsko mačevanje iz više razloga. Bez obzira na rezultat koji Bojan Jovanović ostvari, ovo će biti prvi nastup našeg mačevaoca pod hrvatskom zastavom. Nadalje, bez obzira na neospornu vrijednost Neralićeva olimpijskog odličja, mora se napomenuti da je on ipak po svemu bio izdanak austrijske mačevalačke škole koja je u konačnici (uz njegov neosporan talent) i iznjedrila taj uspjeh.

Poželimo mu sreću!

LITERATURA:

Zdenko Jajčević, *Antičke olimpijske igre i moderni olimpijski pokret do 1917. godine*, Libera Editio d.o.o., Zagreb, 2008.

Zdenko Jajčević, *Olimpizam u Hrvatskoj*, Libera Editio d.o.o., Zagreb, 2007.

Ana Popović, *Razvoj mačevanja u Zagrebu*, diplomski rad, Društveno veleučilište u Zagrebu, Odlj za izobrazbu trenera pri Kineziološkom fakultetu, Zagreb, 2009.

Milivoj Radović, Milan Neralić u: *Povijest sporta*, br. 1, Zagreb, 1970. str. 54-63.